

กรมควบคุมโรค
สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 สระบุรี

การพัฒนาวิธีการตรวจวิเคราะห์สารกำจัดศัตรูพืชไกลโฟเซตในตัวอย่างน้ำ

ภักจิรา ริมดุสิต¹ พัชรพิดา ศิริพงศ์โกคิน²

¹สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดสระบุรี

²ศูนย์อ้างอิงทางห้องปฏิบัติการและพิษวิทยา กองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค

หลักการและเหตุผล

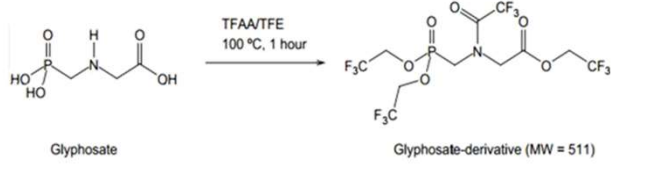
ไกลโฟเซต (Glyphosate) เป็นสารกำจัดวัชพืชประเภทดัดซึมและทำให้แห้งตาย สามารถละลายน้ำได้ดี มีประสิทธิภาพในการกำจัดวัชพืชใบกว้างและใบแคบ จึงนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลก สถาบันวิจัยมะเร็งระหว่างประเทศ (IARC) ได้จัดให้ไกลโฟเซตอยู่ในกลุ่ม 2A (Probable Carcinogens) เช่นเดียวกับในประเทศไทยที่มีอัตราการนำเข้าไกลโฟเซตปริมาณสูง โดยไกลโฟเซตส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรและประชาชนที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการสัมผัสทั้งแบบเฉียบพลันและเรื้อรัง ส่งผลต่อการเกิดปัญหาสุขภาพ เช่น ตับและไตทำงานผิดปกติ มีภาวะเลือดเป็นกรด (Metabolic Acidosis) ในรายที่อาการรุนแรงมาก จะเสียชีวิตได้จากระบบหายใจและหัวใจที่ล้มเหลว เป็นต้น การศึกษาวิจัยมุ่งเน้นการพัฒนาวิธีการตรวจวิเคราะห์สารกำจัดศัตรูพืชไกลโฟเซตในตัวอย่างน้ำด้วยเทคนิคก๊าซโครมาโทกราฟี-แมสสเปกโตรเมทรี (Gas chromatography-Mass: GC-MS) และก๊าซโครมาโทกราฟี-อิเล็กตรอนแคปเจอร์ (Gas Chromatography-Electron Capture Detector: GC-ECD) โดยกระบวนการเตรียมตัวอย่างเพื่อให้เกิดอนุพันธ์ (Derivatization) ด้วยไตรฟลูออโรแอซิดแอนไฮไดรด์ (Trifluoroacetic Anhydride: TFAA) และไตรฟลูออโรเอทานอล (Trifluoroethanol: TFE) ทำให้ไกลโฟเซตมีความคงตัว และสามารถแยกแยะออกจากสารที่ผสมปนอยู่ในการตัวอย่างได้ดียิ่งขึ้น เพื่อใช้สนับสนุนการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรค และประเมินความเสี่ยงในการรับสัมผัสไกลโฟเซตในกลุ่มเกษตรกรและประชาชนที่มีโอกาสเสี่ยงในการรับสัมผัสสารดังกล่าว

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาวิธีการตรวจวิเคราะห์ไกลโฟเซตในตัวอย่างน้ำ สำหรับใช้ในการสนับสนุนการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรค และประเมินความเสี่ยงในการรับสัมผัสไกลโฟเซตในกลุ่มเกษตรกรและประชาชนที่ความเสี่ยง

วิธีการดำเนินงาน

- เตรียมสารละลายมาตรฐานไกลโฟเซตความเข้มข้น 100 200 300 400 และ 500 µg/ml ในน้ำกลั่นและเมทานอลอัตราส่วน 9:1 (v/v)
- เตรียมกระบวนการ Derivatization (ภาพที่ 1) โดยนำสารละลายมาตรฐานไกลโฟเซตระเหยแห้งด้วยเครื่องระเหยตัวอย่างโดยแก๊สไนโตรเจน (Nitrogen Stream)
- เติมไตรฟลูออโรแอซิดแอนไฮไดรด์ (TFAA) 800 µl และไตรฟลูออโรเอทานอล (TFE) 400 µl ลงในขวดตัวอย่างที่ระเหยแห้งแล้ว จากนั้นผสมสารให้เข้ากัน
- นำขวดตัวอย่างมาทำปฏิกิริยาในอ่างน้ำควบคุมอุณหภูมิที่ 92-100°C เป็นเวลา 1 ชั่วโมง
- นำสารละลายตัวอย่างระเหยแห้งด้วย Nitrogen Stream เป็นเวลา 30 นาที
- ละลายตัวอย่างที่แห้งแล้วด้วยเอทิลอะซิเตทปริมาณ 1.5 ml ผสมให้เข้ากัน
- นำตัวอย่างวิเคราะห์ด้วย GC-MS และ GC-ECD ตั้งค่าสภาวะเครื่องดังตารางที่ 1

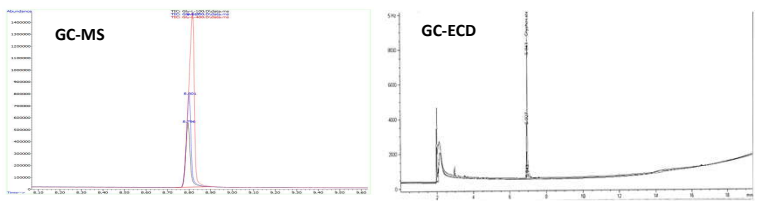
ภาพที่ 1 ปฏิกิริยา Derivatization ของไกลโฟเซตต่อเชื่อมกับโครงสร้างของ TFAA และ TFE

ตารางที่ 1 สภาวะเครื่อง GC-MS และ GC-ECD

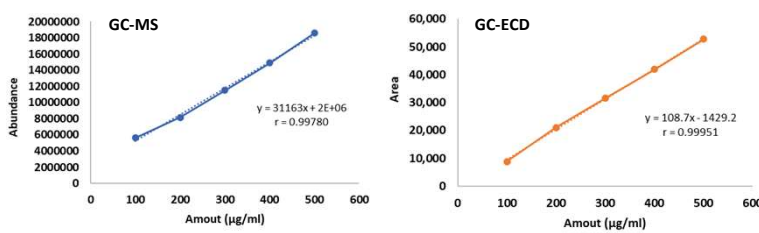
Optimization	GC-MS	GC-ECD
Mode	Split (10:1)	Split (10:1)
Injection	1 µl	1 µl
Inlet-F Temperature	250°C	200°C
Oven Temperature	80-270°C	100-280°C
Detector Temperature	MS Source 230°C MS Quad 150°C	100°C

ผลการศึกษา

การทดสอบการตรวจวัดสารมาตรฐานไกลโฟเซตด้วย GC-MS และ GC-ECD (ภาพที่ 2) จำนวน 5 ระดับความเข้มข้น ได้แก่ 100 200 300 400 และ 500 µg/ml เมื่อนำผลทดสอบมาสร้างกราฟมาตรฐาน (Calibration Curve) โดยใช้ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient: r) เท่ากับ 0.9978 และ 0.9995 เมื่อวิเคราะห์ด้วย GC-MS และ GC-ECD ตามลำดับ (ภาพที่ 3) โดยเกณฑ์การยอมรับคือ ค่า r มากกว่าหรือเท่ากับ 0.9975 แสดงให้เห็นว่าผลการทดสอบดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์การยอมรับ

ภาพที่ 2 ตัวอย่างลักษณะโครมาโตแกรมของไกลโฟเซตด้วย GC-MS และ GC-ECD

ภาพที่ 3 Calibration Curve ในช่วงความเข้มข้น 100 -500 µg/ml

ตารางที่ 2 %Recovery ของไกลโฟเซตด้วย GC-MS และ GC-ECD

ความเข้มข้น (µg/ml)	% Recovery	
	GC-MS	GC-ECD
100	107	86
200	95	109
400	88	98.75

การทดสอบค่าร้อยละการคืนกลับ (%Recovery) ที่ความเข้มข้น 100 200 และ 400 µg/ml ด้วย GC-MS และ GC-ECD พบว่าสามารถตรวจพบปริมาณสารไกลโฟเซต ผ่านเกณฑ์การยอมรับ (%Recovery อยู่ในช่วง 80-110%) ทั้งสองเทคนิค (ตารางที่ 2)

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาวิธีการตรวจวิเคราะห์สารกำจัดศัตรูพืชไกลโฟเซตในตัวอย่างน้ำด้วยเทคนิค GC-MS และ GC-ECD ซึ่งใช้วิธีเตรียมตัวอย่างโดยทำให้อนุพันธ์ (Derivatization) สามารถใช้ตรวจวิเคราะห์ไกลโฟเซตในตัวอย่างน้ำได้ โดยวิธีที่พัฒนาขึ้นมานี้มีความจำเพาะ ง่าย และเหมาะสม เพื่อนำไปใช้สนับสนุนการตรวจวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคจากสารกำจัดศัตรูพืช และประเมินความเสี่ยงในการรับสัมผัสไกลโฟเซตในกลุ่มเกษตรกรและประชาชนที่ความเสี่ยง รวมทั้งถ่ายทอดวิธีการตรวจวิเคราะห์ให้แก่ห้องปฏิบัติการเครือข่าย สามารถเลือกใช้ใช้วิธีการตรวจวิเคราะห์ตามความเหมาะสมของเครื่องมือที่มีอยู่